

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. d) – 4 iulie 2014
Filosofie

Varianta 4

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TEMA **(30 bodov)**

A. Napíšte na skúšobný list písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi, pre každú z nasledovných situácií. Len jedna z možných odpovedí je správna.

- Podľa názoru J. St. Milla, spoločnosť má právo trestať porušenie určitej normy, ak:
  - Porušením normy, si jednotlivец poškodil vlastú dôstojnosť
  - Porušením normy boli porušené tradičné morálne hodnoty
  - Porušením normy boli poškodené záujmy ostatných členov spoločnosti
  - Porušením normy sa dotýka náboženskej morálky
- Citát „... *nositeľ hodnôt pravdy, nakopenie neistoty a omylov, povýšenie a vyvrhnutie vesmíru.*”, definuje človeka ako bytosť:
  - kontroverznú
  - protirečivú
  - perfektibilnú
  - antisociálnu
- Najdôležitejším dokumentom vzťahujúcim sa na práva človeka, vytvoreným v XX –tom storočí je:
  - Deklarácia samostatnosti USA
  - Univerzálna deklarácia ľudských práv
  - Deklarácia práv človeka a občana
  - Magna Charta Libertatum
- Problematika politickej filozofie je zameraná na:
  - Vzťah medzi jednotlivcom a štátom
  - Črty, ktoré sa vzťahujú na morálnosť ľudských činov
  - Zdroje prostredníctvom ktorých je človek schopný poznania
  - Vzťah identita - alterita
- filosofická problematika identity a alterity sa zameriava na vzťah:
  - ja – nadprirodzená autorita
  - individuum, jedinec - spoločnosť
  - ja - príroda
  - ja – iní/ ja - iný
- Podľa názoru J. P. Sartrea, idea absolútnej slobody človeka je zhrnutá v citáte:
  - „*Pre ľudskú realitu, byť znamená vybrať si seba samého.*”
  - „*Každý jeden je pravým strážcom vlastného zdravia, či už telesného, mentálneho, alebo duševného.*”
  - „*Každý zrieknuc sa v celku a podmienky sú rovnaké pre všetkých, nik nemá záujem aby vytvoril ešte horšie podmienky pre ostatných*”
  - „*jediná vec platná zo všetkých «slobôd» vydaných počnúc francúzskou revolúciou – je právo byť slobodným.*”

18 bodov

B. Majúť na zreteli všeobecný charakter ľudských práv, štát musí zaručovať rovnaké práva pre všetkých občanov.

1. Vymenujte tri pozitívne práva človeka

6 bodov

2. Opíšte jedným konkrétnym príkladom spôsob akým sa implikuje štát pri zabezpečovaní negatívnych práv človeka.

3 body

3. sformulujte afirmatívne filozofické tvrdenie, ktoré by dalo do súvzťažnosti pojmy *ľudské práva* a *zákon*.

3 body

II. TÉMA

(30 bodov)

Analyzujte nakrátko, z filozofickej perspektívy, problematiku *pravdy ako podmienky poznania*, berúc do ohľadu nasledovné oporné body:

- menovať jedného filozofa, ktorý sa vo svojich prácach zaoberal a vyjadril k problematike *pravdy ako podmienky poznania* **4 body**
- vysvetliť jednu filozofickú tézu/perspektívu, názor na *pravdu* **10 bodov**
- uviesť konkrétny príklad situácie zo súčasnej spoločnosti a tak podporiť filozofickú tézu/perspektívu, náhľad, ktorú ste vysvetlili **6 bodov**
- sformulujte a vyjadrite jednu námietku, výhradu voči téze/perspektíve, náhľadu, ktorú ste práve vysvetlili **6 bodov**
- uveďte jeden spôsob, akým môže byť podložená pravdivosť tvrdenia „*Váham, teda myslím.*“, z perspektívy reprezentanta klasického racionalizmu **4 body**

III. TÉMA

(30 bodov)

A. *Ale, zhodnúc sa v tom, že šťastie je najvyšším dobrom, mali by sme ešte lepšie spresniť čím vlastne ono je. Budeme to môcť ľahšie urobiť, ak spresníme ktoré činy sú špecifické človeku. (...) Činom špecifickým človeku je určitý spôsob života, pozostávajúci v duševnej činnosti a v činnosti, ktorá sa podriaďuje racionálnosti, rozumu, a vlastné dokonalému človeku je robiť toto všetko dobre a pekne, uskutočňujúc každý čin dokonale, perfektne, podľa cnosti, ktorá mu je vlastná. Tak súc, aj špecificky ľudské dobro bude činnosťou duše v súlade s cnosťou, a ak cností je viac, tak bude v súlade s tou najlepšou a najúplnejšou, najdokonalejšou. A to počas celého dokonalého života, lebo tak, ako jedna lastovička neprináša leto, takisto jediný deň, alebo krátke obdobie nemôžu nikoho urobiť absolútne šťastným.*

(Aristoteles, *Nikomachova etika*)

1. Vychádzajúc z daného textu spresnite dve charakteristiky morálnosti ľudských činov. **4 body**
2. Uveďte jeden rozdiel jestvujúci medzi náhľadom na filozofickú perspektívu vzťahujúcu sa na morálnosť ľudských činov, ktorého základnú tézu/ideu ste explicitne spresnili, vysvetlili. **6 bodov**
3. Vystihnite v rozsahu pol strany vzťah jestvujúci medzi pojmami *šťastie* a *cnosť*,. **10 bodov**

B. vedomí toho, že podľa L. Wittgensteina, *filozofia má objasňovať a presne, rigórózne ohraničovať myšlienky*.

1. Argumentujte v prospech filozofickej idey/tézy predstavenej v uvedenom zadaní. **6 bodov**
2. Vyjadrite osobný názor ohľadom aktuálnosti filozofického názoru vyjadreného v zadaní. **4 body**